

Viite: Lausuntopyyntö diaarinumero: OM 6/58/2016

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle saamen kielilain muuttamisesta

Lausunnon aikataulusta neuvotteleva virkamies Satu Kaskisen sähköpostiviesti 10.3.2017

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle saamen kielilain muuttamisesta

Lapin sairaanhoidopiiri esittää lausuntonaan seuraavaa:

Lapin sairaanhoidopiiri pitää perusteltuna saamen kielilain tarkistamista, jotta mahdolliset muutokset sosiaali- ja terveystalouden järjestämisessä sekä hallinnon järjestämisessä maakuntalain uudistuksessa eivät heikennä saamelaisille nykyisen lainsäädännön mukaan kuuluvia kielellisiä tai kulttuurisia oikeuksia taikka kulttuuri-itsehallinnon edellytyksiä.

Lapin sairaanhoidopiiri kuitenkin korostaa, että maakunnalle ei tule aiheutua saamen kielilain laista eikä sen tarkistamisesta sellaisia uusia velvoitteita, joiden kustannuksista valtio ei täysimääräisesti vastaa. Maakunnille suunniteltu tarve- tai olosuhdetekijöihin perustuva valtion rahoitus ei sisällä saamen kieltä palvelujen kustannuksia ja sitä kautta maakunnan rahoitusta lisäävänä tekijänä. Lapin maakunta ei siten ole saamassa saamen kielilain aiheuttamista velvoitteista maakunnan rahoitukseen kohdennettua erillistä rahoitusta. Hallituksen esitysluonnoksen vaikutusarviointi kaikkiaan on varsin ylimalkaista. Mm. kustannusvaikutuksia ei käytännössä ole arvioitu eikä tuotu esiin, miten mahdolliset lisäkustannukset on tarkoitus kattaa.

Lapin sairaanhoidopiiri on useissa yhteyksissä tuonut esiin, että kuntayhtymät, joissa saamelaisien kotiseutualueen kunta on mukana, on syytä ottaa saamen kielilain 31 § mukaiseen valtionavustuksen piiriin. On positiivista, että tämä epäkohta ollaan korjaamassa, joskin maakuntauudistus toteutuessaan tekee korjauksen osin tarpeettomaksi. Lapin sairaanhoidopiiri katsoo, että kyseinen muutos kielilakiin on välttämätöntä tehdä joka tapauksessa riippumatta hallituksen esityksestä eduskunnalle maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi. Mikäli maakuntauudistus ja sote-uudistus eivät toteudu, kuntayhtymien saaminen valtionavustuksen piiriin on paljon tarpeellisempaa kuin jos uudistuksen toteutuvat.

Lain 6 §:ään lisättäisiin maakunnan ja kuntayhtymän edustukselliset toimielimet, jossa saamelaisilla jäsenillä on oikeus käyttää saamen kieltä. Lainvalmisteluteksteissä on syytä ottaa tarkemmin kantaa siihen, mitä edustuksellisilla toimielimillä tässä yhteydessä tarkoitetaan. Tarkoituksenmukaisinta voisi olla, että toimielimillä tarkoitetaan lähinnä maakunnan valtuustoa, hallitusta ja lautakuntia ja että maakunnan valtuustolla olisi toimivalta päättää soveltamisalasta yksityiskohtaisemmin. Tämä voi olla vaikea kirjata lakitekstiin, mutta lienee mahdollista toteuttaa selkeällä maininnalla hallituksen esityksen perusteluissa. Lisäksi on otettava huomioon, että saamen kielen tulkkipalveluita ei ole saatavissa riittävästi. Mikäli niukkoja tulkkipalveluja sidotaan kokousmenettelyihin, se voi olla pois sosiaali- ja terveystalouden asiakas- ja potilastilanteissa tarvittavista tulkkauksista.

Lain 1 §:ään lisättäisiin määräys, että maakuntalaissa tarkoitettuun palvelulaitokseen, jonka toimialueeseen kuuluu 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu kunta, sovelletaan mitä tässä laissa säädetään Lapin maakunnasta. Palvelulaitos on maakuntauudistuksen jatkovalmistelussa muuttunut liikelaitokseksi. Liikelaitos puolestaan lienee osa maakuntaa eikä itsenäinen oikeushenkilö. Se, mihin lakia sovelletaan ja mihin ei, tulee käydä täysin yksiselitteisesti ilmi itse laista ja vähintäänkin hallituksen esityksestä. Palvelulaitos/liikelaitos ja maakunnan määräysvallassa olevat yhtiöt on käsitelty 1 ja 17 § hiukan eri tavoin. Kaikki nämä kohdat tulee

huolellisesti tarkistaa ja saattaa käsitteiltään yhdenmukaisiksi maakunta- ja sote-lainsäädännön kanssa.

17 § koskisi jatkossa myös sellaisia palveluja tuottavia yhtiöitä, joissa maakunnilla on määräämisvalta. Lausuntokierroksella olleessa valinnanvapauslainsäädännössä yksityinen ja julkinen on monelta osin haluttu "asettaa samalle viivalle". Jatkovalmistelussa on syytä arvioida, pitäisikö velvoite kielellistä palvelua antamiseen ja saameksi toiminnan laadun ja asiayhteyden edellyttämässä laajuudessa tiedottamiseen ulottaa koskemaan saamelaisten kotiseutualueella myös muita kuin maakunnan määräysvallassa olevia sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajia, siis esim. yksityisen yrityksen tai järjestön palveluihin.

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Jari Jokela
sairaanhoitopiirin johtaja

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 9 § mukaan viranomaiselle saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.